

[Holdgaard.]

er der aldeles ingen Grund til Klage fra den Side. Der er aldeles ingen Grund til at klage over, at der ikke er taget tilstrækkeligt Hensyn til Gaardmændene og deres Børn, thi Forholdet er dog det for at nævne nogle Ting, at for det første virker jo „Landeværnet“ dernede, og de, der kender Forholdene, ved dog, at „Landeværnet“ særlig har taget Sigte paa at købe Gaardmændenes Gaarde og afhænde dem, ogsaa tidt til Gaardmandsbørn; for det andet har vi Loven om Oprettelse af smaa Gaardbrug dernede, og for det tredje har vi Jordfordelingskommissionen, og det ærede Medlem Hr. Schmidt vil kunne læse i den Beretning, der er afgivet af det sønderjydske Erhvervsudvalg, at Jordfordelingskommissionen selv skriver, at den Opgave, den er sat til at løse, nemlig en Sammenlægning af de Arealer, der laa spredt, har den ikke magtet eller i alt Fald ikke naaet at faa løst i nogen nævneværdig Grad, men derimod har den kastet sig over den sekundære Bestemmelse i Loven, der siger, at den har Ret til at yde Laan til Oprettelse af nye Brug. Og det ærede Medlem Hr. Schmidt vil finde i denne Beretning, Side 149, at Udvalget har ydet Laan i 87 Ejendomme, som væsentlig er Gaardmandsbrug — der er en enkelt, man kan betegne som Husmandsbrug —, og siden dette Tal er fremkommet, er der ydet Laan til flere, saaledes at Tallet nu ligger noget over 100. Det er ikke min Mening at kritisere det, for jeg har set en hel Del af disse Gaardbrug, og det er nogle af de smukkeste Ejendomme, der findes i denne Landsdel, de er en Pryd for Landsdelen, men jeg synes, at der har man i stor Udstrækning netop taget Hensyn til Gaardmændene; man har ydet mange Laan til at faa Gaarde udstykket, saaledes at en Søn eller Datter kunde komme i Besiddelse af et Gaardmandsbrug, og det er Laan til en billig Rente, 4 pCt. af Laan i 2den Prioritet, og tidt vil man se, at det er store 2den Prioritetslaan, der er ydet i disse Ejendomme. Der er, som sagt, brugt en væsentlig Del af de 4 Mill. Kr., der var stillet til Raadighed for Jordfordelingskommissionen, til dette Formaal.

I denne Forbindelse vil jeg gerne gøre en Bemærkning til det ærede Medlem Hr. Ulrich, som for sagde, at det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen havde en særlig Tendens til at udvise Flothed overfor Husmandsbyggeriet, ligesom at opfordre Statsmændene til at bygge flot. Det forekommer mig, at det er en fuldstændig Misforstaaelse, det ærede Medlem Hr. Ulrich

her gør sig skyldig i. Hvis man for det første f. Eks. vil sammenligne Statshusmandsbyggeriet med de Gaarde, der er oprettet af Jordfordelingskommissionen, er der en himmelvid Forskel, og jeg synes heller ikke, man kan sige, der er udvist en saadan særlig Flothed, at det ærede Medlem Hr. Ulrich har nogen som helst Grund til at paastaa, at man er urimelig flot, naar man ved, at det, Staten yder i Laan til Statshusmandsbrugene, baade til Avlsbygninger, til Bolig, Avl og Besætning, er 9 000 Kr. Jeg vil gerne spørge: hvilken anden Samfundsklasse har det ærede Medlem fundet, der kan bygge billigere? Jeg har ikke fundet nogen endnu. Man maa heller ikke være blind for, at der, naar man nu foretager denne Udstykning i saa stor Udstrækning, ogsaa stilles Fordring og med Rette stilles Fordring om, at man maa søge at bygge saaledes, at man ikke i alt for høj Grad skamskænder Landet. Det er ogsaa en Side af Sagen, man maa tage Hensyn til, og derfor er de Bemærkninger, det ærede Medlem Hr. Ulrich fremsatte i denne Forbindelse, ganske ved Siden af. For det andet tilskynder det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen ikke paa nogen Maade Statshusmændene til at bygge dyrt, tværtimod; efter Loven har de ogsaa Ret til at bygge noget billigere, hvis de ønsker det, men det er jo ikke altid saa let, og jeg synes nu ikke, det er store Beløb, man ofrer paa dette Formaal, naar, som sagt, der skal skaffes rimelige Forhold for Besidderne, baade hvad Boelsen og hvad Avl og Besætning angaar. Man faar det Indtryk, at det ærede Medlem Hr. Ulrich ikke kan taale, at en Husmand har en nogenlunde ordentlig Bygning, og det maa man jo saa finde sig i.

Til Slutning har jeg nogle Bemærkninger at gøre til det ærede Medlem Hr. Kyed. Han udtalte, at han ikke var enig med mig i de Betragtninger, jeg havde gjort gældende, idet jeg hævdede som mit Synspunkt, at det Lovforslag, den højtærede Landbrugsminister har fremsat her, i væsentlig Grad tog Sigte paa at opfylde de Henstillinger, som Erhvervsudvalget har gjort. Det ærede Medlem Hr. Kyed begyndte med at beklage, at paa væsentlige Punkter gik man imod Udvalget. Jeg synes ikke, at det ærede Medlem fik det begrundet i den Tale, han holdt, i alt Fald ikke paa en saadan Maade, at jeg følte mig overbevist.

Det ærede Medlem Hr. Kyed oplæste en Tale, han havde holdt en Gang i Erhvervsudvalget. Det er muligt, han har holdt denne Tale. Der blev jo holdt mange Taler baade i den ene og den anden Retning. Men